

Kelionė į Lietuvą

LITERATŪRINIŲ TEKSTŲ KNYGA

Kelionė į Lietuvą

.....
**Mokomoji lituanistinio ugdymo priemonė,
skirta 6–9 metų mokiniams**
.....

LITERATŪRINIŲ TEKSTŲ KNYGA

VILNIUS
2015

.....

UDK 821.172(075.3)

Ke71

Sudarė ir parengė Saulius Vasiliauskas

Pasakojimą sukūrė Herkus Kunčius

Ekspertavo: Henrika Prosnikova, dr. Loreta Vilkienė

Patarimus teikė: Meilė Čeponienė, Daiva Drungilienė,

Nida Poderienė, Rasa Šavareikaitė

Redagavo dr. Aurelija Tamulionienė

Iliustravo Aistė Papartytė

Maketavo Rokas Gelažius

Tekstus įgarsino: Agnė Čepaitienė, Eidvydas Stankevičius,

Gintarė Šeškevičiūtė, Saulius Vasiliauskas

Kompaktinę plokštelę programavo Evaldas Ožeraitis

Projektas vyko Lietuvių kalbos institute

Priemonė parengta įgyvendinant projektą „Pedagogų kvalifikacijos tobulinimo ir perkvalifikavimo sistemos plėtra (II tapas)“

(SFMIS Nr. VP1-2.2-ŠMM-02-V-01-009), finansuojamą Europos socialinio fondo ir Lietuvos Respublikos lėšomis.

ŠVIETIMO
IR MOKSLO
MINISTERIJA

UGDYMO
PLĖTOTĖS
CENTRAS

Išleido ir spausdino UAB „Petro ofsetas“,
Naujoji Riovonių g. 25C, Vilnius, LT-03153
www.petroofsetas.lt

© Ugdymo plėtotės centras

ISBN 978-609-420-469-2

TURINYS

1. MERGAITĖ IR SAPNAS	6
Antanas Giedrius. Užkeikta karalystė	10
Judita Vaičiūnaitė. Avinukai	11
2. KELIONĖ Į LIETUVĄ	12
Ramutė Skučaitė. Žirgai	15
Ramutė Skučaitė. Žolija	17
3. VIDUDIENIS VILNIUJE	18
Gedimino sapnas	22
Sigitas Geda. Knyga apie Gedimino sapną	23
Kazys Binkis. Keistutis pas Gediminą	25
4. KAUNAS IŠ AUKŠTYBIŲ	26
Kazys Binkis. Lituonica	28
Miglė Anušauskaitė. Komiksai	30
5. MERGAITĖ IR SENELIAI KAIME	32
Martynas Vainilaitis. Mano senelė	34
Martynas Vainilaitis. Paršiukas Deglašiukas	35
6. GIMINAIČIŲ PUOTA	36
Ramutė Skučaitė. Būgnas	39
Ramutė Skučaitė. Smuikas	40
7. NEMUNAS IR RAMBYNO KALNO LEGENDA	41
Vytautas Tamulaitis. Naktis ant Nemuno	45
Norbertas Vėlius. Tikras karalius, kuris bijo mašinų ir elektros	46
8. GELTONSNAPIS PAUKŠTUKAS	48
Liutauras Degėsys. Po vandeniu kitas pasaulis	51
Legenda apie Neringą	53
9. DIDŽIOJI KOPA	54
Sigitas Geda. Pranas ir maža mergaitė	56
Sigitas Geda. Nida	57
10. AR TAI TIK SAPNAS?	58

Pratarmė

Kiekvienas sapnuojame netikėčiausių sapnų. Kartais sapnas nukelia į praeitį, kartais į spalvingiausius vaizduotės sukurtus pasaulius, o kartais sapnas ima ir išsipildo...

Ši knyga yra apie vaiko susapnuotą kelionę į šalį, kuri vieniems atrodo didelė, kitiems – maža, treti ją vadina išdidžia, ketvirti žalia, penkti nuobodžia, šešti drąsia, septinti svetinga, aštunti lietinga... Šios šalies krantus skalauja Baltijos jūra, o žemę puošia didingi miškai. Joje gyvenantys žmonės kalba labai sena, nelengva, bet gražia, skambia lietuvių kalba.

Atsivertę šią knygelę, gausime puikią progą pažinti lietuviškai kalbančių žmonių tėvynę – Lietuvą. Tereikia prisijungti prie Mergaitės ir ją pro debesis nešančio raitelio. Pakliuvę į jų draugiją, išlikime budrūs:

- stebėkime, kaip keičiasi vietovės, mainosi gamtos paveikslai;
- įsiklausykime, ką ir kaip kalba sutikti žmonės;
- stenkimės atsakyti į klausimus;
- kurkime, pieškime, rašykime, diskutuokime su draugais;
- tapkime šios knygelės kūrėjais!

Rengėjai

Sutartiniai ženklai

– pasiklausyk

– sužinok

abc – pabraukta žodžio dalis tariama tvirčiau

| – skiemens riba

– nauja užduotis

– klausimas prieš naują užduotį

1. MERGAITĖ IR SAPNAS

Pirmame skyriuje Tu:

- susipažinsi su pagrindiniais knygelės veikėjais – Mergaite ir Sapnu;
- sužinosi, ką žmonės daro, kai nepavyksta užmigti;
- išsiaiškinsi, ką Tavo draugai sapnuoja;
- galėsi kartu su draugais parengti SAPNŲ PARODĄ;
- išmoksi suprasti eilėraščių žaisdamas;
- atliksi kitų įdomių užduočių.

Kažkur buvo gili naktis. Mergaitė gulėjo lovelėje. Skaičiavo avelės, niekaip nepajėgė užmigti.

– ... tūkstantis penki šimtai trisdešimt keturios avelės, tūkstantis penki šimtai trisdešimt penkios avelės, tūkstantis penki šimtai trisdešimt šešios avelės...

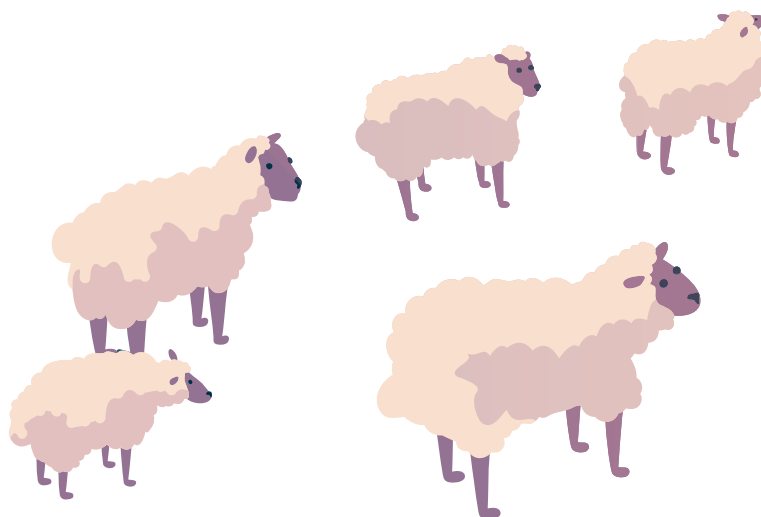
Beskaičiuojant trys tūkstančiai aštuoni šimtai septyniasdešimt pirmąją avelę kažkas nepastebimai priėjo.

– Kas tu? – sukľuso Mergaitė.

– Sapnas, – atsakė taikus balsas. – Atėjau tavęs aplankyti.

Mergaitė išžiūrėjo į tamsą, bet nieko nepamatė.

– Kur tu? – paklausė.

– Visur, – atsakė Sapnas. – Gal nori ką nors susapnuoti?
– Nežinau... – pasivertė ant kito šono Mergaitė. – Papasakok man ką nors įdomaus, kad užmigčiau.

– Gerai, – sutiko Sapnas.

Sapnas įsitaishė šalia Mergaitės. Ėmė ne|sku|bė|da|mas pasakoti:

– Anuomet – tai buvo labai labai seniai – Palemonui gimė Narsutis, Narsučiuui gimė Feliksas, Feliksui gimė Antanas ir jo broliai dvyniai Petras bei Stasys. Stasiui Be|ty|ga|lo|je gimė Onutė, Gražina ir Jadvyga, Petruui Ariogaloj gimė Audrius, Žydrūnas ir Roma, Antanui – Kęstutis ir Barbora. Barborai gimė Liutauras, Liutaurui gimė Angelė, Angelei – Vidas ir Vida. Vidai gimė Jolanta, Jolantai gimė Odeta, Odetai gimė Violeta...

– Apie ką tu čia? – sumurmėjo per miegus Mergaitė.

– Apie tavo giminę. Norėtum susitikti?

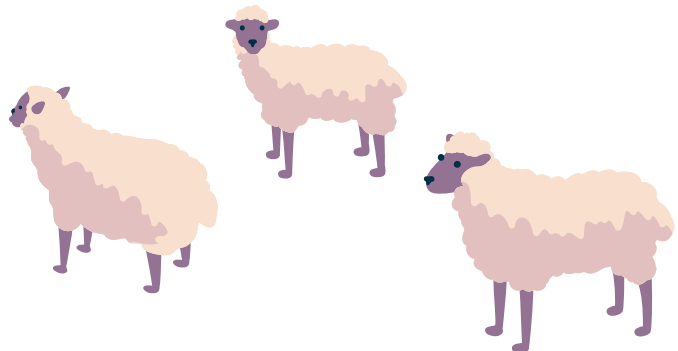
– Smalsu būtų.

– Tada ruoškis, – paragino Sapnas. – Vyksime į kelionę.

– Kur? – nepatikėjo Mergaitė.

– Į Lietuvą.

- 1 Ar ilgai Mergaitė negalėjo užmigti? Ką paprastai žmonės daro, kad užmigtų?
- 2 Kas atėjo Mergaitės aplankyti? Ką jis papasakojo?
- 3 Kokius Mergaitės giminių vardus įsidėmėjai? Ar pažįsti ką nors tokiomis vardais?
- 4 Kokie tavo giminių (brolių, seserų, tėvų, senelių ir kt.) vardai?

- ▶ Ką dažniausiai sapnuoji Tu? Kokį sapną atsimeni geriausiai? Papasakok jį draugams!
- ⊙ Perskaityk Antano Giedriaus pasakos „Užkeikta karalystė“ ištrauką.

UŽKEIKTA KARALYSTĖ

Vaikai pavalgę nuėjo į kitą kambarį ir rado septynias lovas. Kad taip jiems viskas ligi šiol gerai klojos, tai ilgai negaišo, tuoj be baimės gulės ir sumigo. Miegodami visi sapnavo po sapną, o kiekvienas vis po tą patį. Rodės, atėjo pas juos tokia mergelė ir prašo juos ten pasilikti septynerius metus ir septynias dienas. Jeigu jie tuos septynerius metus ir tas septynias dienas bus geri, tai visi taps labai laimingi. Per tą visą laiką jiems bus kasdien gerai valgyt ir gert, visada, kai reikės, skalbtų marškinių ir kitų drabužių, taip pat ir batų. Kad nebūtų ilgu, kasdien gali eit į kairę pusę pro vartelius į sodą – ten rasią žaislų ir visokių linksmų pramogų; tik neturi eit į dešinę pro vartelius ir neatidaryt tenai durų. O paskutinę naktį kiekvienas turės stovėti po vieną valandą sargyboje nuo penktos valandos iki dvyliktos.

Rytą pabudę pasakojo, ką kas sapnavo.

- 1 Ką susapnavo vaikai? Kokią užduotį jie gavo?
- 2 Pabandyk įsivaizduoti ir papasakoti, kas įvyko septynis kartus?
- 3 Ko negali daryti vaikai, jeigu nori būti laimingi? Pasirink teisingą atsakymą:
 - a) nueiti prie jūros;
 - b) daug valgyti;
 - c) eiti į dešinę pro vartelius ir ten atidaryti paslaptingas duris;
 - d) žaisti, pramogauti;
 - e) miegoti.
- 4 Įsivaizduok, kas yra už paslaptingųjų durų. Nupiešk tai!
- 5 Kaip Tu pratęstum šią istoriją? Kas įvyko, kai vaikai papasakojo tą patį sapną? Ką jie darė?

- ▶ Atsiversk pirmąjį šio skyriaus puslapį ir prisimink, ką darė mergaitė, kad užmigtų?
- 🎯 Balsu perskaityk Juditos Vaičiūnaitės eilėraštį „Avinukai“.

AVINUKAI

Avinukai laižo rankas,
 Avinukai prašo saldainio.
 Ramunes pabodo jiems skainiot,
 Jie paliko savo lankas.

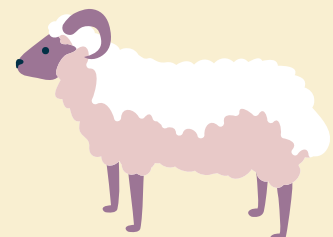
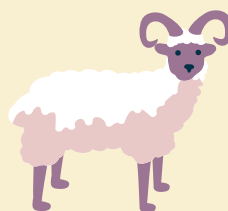
Pabučiuok švelnius snukučius –
 Jie tokie minkšti, lyg iš siūlų.
 Avinukai ritasi kūlio
 Per užlietus saule skardžius.

skainioti – palengva
 ėsti, skinti.

ristis kūlio – ridentis
 per galvą, judėti
 sukantis.

skardis – status kalno
 ar kranto kraštas
 (šlaitas).

- 1 Kokie avinukai vaizduojami eilėraštyje? Kodėl kyla noras juos glostyti ir su jais žaisti?
- 2 Su kuo palyginamas avinukų minkštumas?
- 3 Kaip manai, ar avys mėgsta saldumynus? Ar saldainiais galima jas prisivilioti?
- 4 Ar namuose turi žaislų – avinukų? Ar jie moka risti kūlio?
- 5 Pabrauk žodžius, kurie labiausiai tinka apibūdinti eilėraštyje vaizduojamiems avinukams:
liūdni, gražūs, žaismingi, pikti, nuobodūs, minkšti, išdykę, ramūs, judrūs, maži.

2. KELIONĖ Į LIETUVĄ

Antrame skyriuje Tu:

- pradėsi kelionę po Lietuvą;
- sužinosi Lietuvos valstybės simbolius;
- galėsi išklaudyti poetės Ramutės Skučaitės eilėraštį „Žirgai“;
- sėkmingai įveiksi užduotis, atsakysi į klausimus.

– O kur yra Lietuva? – pa|si|tei|ra|vo Mergaitė.

– Nelygu, kur pats esi, – atsakė Sapnas. – Ji gali būti toli ir arti, aukštai ir žemai.

– Kur? – nepatikėjo Mergaitė.

– Europoje, – išpūtęs debesį parodė Sapnas. – Rytų, – priarti-
nęs žemyną patikslino.

– Kokia ji? – su|si|do|mė|jo kildama iš patalo Mergaitė.

– Vieniems ji atrodo didelė, kitiems – maža, – paaiškino Sap-
nas. – Treti ją vadina išdidžia, ketvirta žalia, penkti nuobodžia, šešti
drąsia, septinti svetinga, aštunti lietinga, devinti karinga, dešimti...

– Ar ji turi kaimynų? – pertraukė Sapną Mergaitė.

– Taip, ji turi keturias kaimynes – Latviją ir Lenkiją, Balta-
rusiją ir Rusiją. Be to, Baltijos jūrą. Ir dar savo herbą bei vėliavą,
kurios spalvos: geltona, žalia, raudona.

– Tai mes į Lietuvą plauksime?

– O kaip tu norėtum? – paklausė Sapnas. – Mes galime važiuo-
ti au|to|mo|bi|liu, dardėti traukiniu, plaukti laivu, skristi lėktuvu.

– Nuobodu, – susiraukė Mergaitė. – Jei aš sapnuoju, norėčiau
kitaip ten nukakti.

Sapnas pritilo. Susimąstė.

Ir tada, kai Mergaitė vėl ketino kažko paklausti, pasigirdo
kurtinantis dundesys. Jis sklido iš viršaus ir apačios, kairės ir deši-
nės – rytų, vakarų, pietų ir šiaurės. Netrukus Mergaitėi ėmė rodytis,

kad suskils jos kambario sienos, įgrius lubos, prasivers grindys. Iš baimės ji užsimerkė. Bet staiga dundesys nutilo.

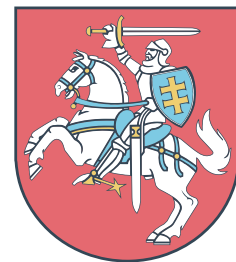
Mergaitė atsimerkė. Išvydo priešais save Vytį – metaliniais blizgančiais šarvais vilkintį raitelį ant balto žirgo. Jis atrodė besvoris – kybojo ore.

– Ko lauki? Šok ant žirgo, – paragino Sapnas Mergaitę. – Jis nuneš tave į Lietuvą.

Sapno padrąsinta Mergaitė užsoko ant žirgo. Įsikibusi į raitelį leidosi kelionėn.

Nakties tamsa po kiekvieno Vyčio šuolio traukėsi. Aušo gražus rytas. Vytis, atsispirdamas į debesis, šuoliavo į Lietuvą.

- 1 Kur Mergaitei pasiūlė nukeliauti Sapnas? Surask ir pažymėk šią šalį žemėlapyje.

- 2 Kas pavaizduota Lietuvos herbe?
- 3 Kokios spalvos sudaro Lietuvos vėliavą? Nuspalvink ją.
- 4 Ar Tau patiktų keliauti į Lietuvą taip, kaip keliavo Mergaitė?

▶ Kokių esi matęs žirgų? Paieškok internete žirgų nuotraukų ir jas palygink.

🎧 Perskaityk arba išklausyk Ramutės Skučaitės eilėraštį „Žirgai“.

ŽIRGAI

Dunda žemė.
Plaikstos karčiai.
Pasitraukite, paparčiai!
Iš po ąžuolo
Nurūko
Trys greiti maži
Arkliukai!

Žiežirbas
Kanopos skelia.
Trys žirgai šuoliuoja!
Kelią!

Žemė dunda,
Kelias dulka,
Tų žirgų –
Jau visas pulkas!

Tai į nuokalnes tylas
Meta ąžuolas
Giles.

1 Pažymėk teisingus atsakymus:

Eilėraščio veiksmas:

- a) greitas, intensyvus;
- b) lėtas;
- c) ramus, niekas nesikeičia.

Veiksmas vyksta:

- a) plačioje gatvėje;
- b) po vandeniui;
- c) po ąžuolu.

Eilėraštyje veikia:

- a) trys žirgai;
- b) krentančios gilės;
- c) žmonės.

Ažuolas yra lapuotis medis, kuris auga lėtai, bet užauga labai didelis. Jo aukštis siekia net 30–50 metrų, o plotis (kamieno skersmuo) – 2 metrus. Ažuolo vaisiai vadinami gilėmis.

- 2 Dar kartą perskaityk eilėraščio pabaigą. Su kuo poetė palygina krentančias giles?
- 3 Pabaik piešti šią stebuklingą gilę – žmogelį, avelę, valstybę, sapną... Sugalvok pats!

- ▶ Ar kada klauseisi, kaip šnara žolė? Pasidomėk, kokie padarėliai joje gyvena, ja keliauja.
- ⊙ Perskaityk Ramutės Skučaitės eilėraštį „Žolija“.

ŽOLIJA

O valstybė Žolija
Įsikūrus žolėje.

Ten siūbuoja aukštos žolės
Ir žaliausio žiogo šuolis.

Ta valstybė taip gyvena:
Šnara, lankstosi, šiurena,

Kartais žydi, kartais vysta,
O žiemop – visai išnyksta.

Ir todėl – jau pats suprasi –
Jos žemėlapy nerasi.

Viskas!

žiemop – artėjant
žiemai.

- 1 Kas yra Žolija? Kur ji dingsta žiemą?
- 2 Nupiešk, kaip įsivaizduoji šią valstybę ir jos gyventojus.

3. VIDUDIENIS VILNIUJE

Trečiame skyriuje Tu:

- susipažinsi su Vilniaus miestu ir žymiais jo pastatais;
- perskaitysi Vilniaus įkūrimo legendą;
- išmoksi atpažinti eiliuotą ir neeiliuotą tekstą;
- sužinosi, kas yra eilėraščio rimas.

Žirgas kanopomis palietė žemę. Lietuvoje buvo vidudienis.

– Kur mes? – ėmė dairytis Mergaitė, išgirdusi mušant varpinės bokšto laikrodį.

– Vilniuje. Lietuvos sostinėje – paaiškino Sapnas. – Stovime ant Gedimino kalno, greta pilies bokšto. Matai, ten plevėsuoja trispalvė.

Mergaitė išžiūrėjo į nepažįstamą miestą. Po jos kojomis tekėjo Neris ir Vilnia. Kur bepažvelgsi, visur buvo gausybė raudonų stogų. Siauromis gatvelėmis vaikščiojantys žmonės atrodė mažyčiai ir netikri.

– Lipk nuo žirgo, – pakvietė Sapnas. – Mes pasi vaikščio si me po Vilniaus senamiestį pėsčiomis.

Mergaitė leidosi nuo Gedimino kalno. Jo papėdėje stovėjo Valdovų rūmai ir Arki katedra. Šį pastatą puošė skulptūros, rams-tė tvirtos kolonos. Greta buvo ir paminklas didžiajam kunigaikš-čiui Gediminui, įkūrusiam šį miestą.

Einant Pilies ir Didžiaja gatve, žmonės Mergaitei jau nebeatrodė mažyčiai ir netikri. Vieni su reikalais kažkur skubė-jo. Kiti žvalgėsi aplinkui. Treti sėdėjo lauko kavinėse ir lietuviškai šnekučia vo si. Ir dar – čia buvo labai daug bažnyčių. Iš pradžių Mergaitė bandė jas suskaičiuoti, tačiau netrukus liovėsi. Įsiminė tik kelių vardus: Šventų Jonų, Šventos Onos, Bernardinų, Švento Kazi-miero, Šventos Teresės...

Atėjo prie Aušros Vartų. Prasibrauti pro minią darėsi vis sun-kiu. Tirštai suklaupę ant grindinio, žmonės karštai meldėsi prie-šais Švenčiausios Mergelės Marijos paveikslą.

– Tai mal di nin kai, – paaiškino Mergaitei Sapnas. – Jie tiki, kad Švenčiausios Mergelės Marijos paveikslas yra stebuklingas.

– Stebuklingas? – nustebo Mergaitė.

– Tikrai taip, – patikino Sapnas ir daugiau nebesileido į kalbas.

Pra si y ru si pro minią, Mergaitė atsidūrė kitoje Aušros Var-tų pusėje. Čia buvo galima lengviau atsikvėpti. Pakėlus galvą, ant vartų išvydo pažįstamą Vytį.

– Turime paskubėti. Vilnius didelis, pėsčiomis jo ne a pei si me, – pašaukė Vytį Sapnas.

maldininkas – tikintis, religingas žmogus, lankantis šventas pasaulio vietas.

Raitelis padavė ranką. Pasisodino Mergaitę šalia savęs. Spustelėjęs pentinais, netrukus sklendė virš miesto.

– Žiūrėk, – rodė Mergaitei Sapnas, – po mumis ne tik Vilniaus bažnyčios, bet ir Rotušė, Lėlių ir Jaunimo teatrai, Šiuolaikinio meno centras. Antai Gedimino prospektas – Nacionalinis dramos teatras ir Vinco Kudirkos aikštė, kur lietuvių tautos žadintojui stovi paminklas. O ten tolumoje – Televizijos bokštas, kurią it tvirtovę prieš sovietų tankus Sausio 13-ąją gynė Lietuvos žmonės.

– Kada tai buvo?

– Seniai, – paaiškino Sapnas. – Tačiau visi atsimena. Niekada to nepamirš.

– Ar galime nuskristi prie bokšto?

– Žinoma, – ne prieštaravo Sapnas. – Tu juk sapnuoji. Iš bokšto aukštybių galėsi daugiau pamatyti.

pentinas – geležinis lankelis su ratuku, esantis prie raitelio bato. Jis skirtas arkliui paraginti.

Vincas Kudirka (1858–1899)

aktyviai prisidėjo prie Lietuvos valstybės ir jos kultūros kūrimo, išsaugojimo. V. Kudirka įsteigė ir leido laikraštį „Varpas“, parašė „Tautišką giesmę“, kuri tapo Lietuvos himnu.

- 1 Kaip iš viršaus Mergaitei atrodė Vilniuje vaikščiojantys žmonės? Ar iš arčiau jie atrodo kitaip?
- 2 Ką Mergaitė pamatė eidama pagrindinėmis miesto gatvėmis? Kas tau pasirodė įdomu?
- 3 Pabrauk žodžius, kurie tinka Vilniaus miestui apibūdinti. Pagalvok ir užrašyk kitų tinkamų žodžių.
Didelis, jaukus, gražus, didingas, senas, gyvas, unikalus...

- 4 Kuo Televizijos bokštas patraukė Mergaitės dėmesį?
- 5 Kokiame mieste gyveni Tu? Kuo jis panašus į Vilnių? O gal kitoks? Pabaik sakinius apie savo miestą:

Mano miesto pavadinimas – _____

Mano miestas yra _____ žemyne.

Mano mieste daug žmonių šneka _____ kalba.

Mano mieste yra _____ gyventojų.

Mano mieste man labiausiai patinka _____

🎯 Perskaityk legendą apie Vilniaus miesto kilmę.

GEDIMINO SAPNAS

Kartą didysis kunigaikštis Gediminas išjojo į medžioklę. Netoli Vilnios upės jis išvydo kalną, ant kurio ganėsi didžiulis žvėris – tauras. Nieko nelaukęs kunigaikštis ėmėsi medžioklės. Ne iš karto pasidavė tauras – vis išvengdavo aštrių medžiotojo strėlių. Galiausiai viena jų pervėrė žvėries kūną ir kunigaikščio veide suspindo nugalėtojo šypsni.

Vėlu buvo grįžti namo į Trakus, tad kunigaikštis ir jo palyda nutarė apsistoti Šven|ta|ra|gio slėnyje. Užmigęs Gediminas susapnavo, kad ant netoliese esančio kalno staugia geležinis vilkas. Pabudęs jis pasikvietė žynį Lizdeiką ir paprašė išaiškinti keistą sapną. Lizdeika pagalvojo ir tarė: „Geležiniai vilko šarvai reiškia, jog šioje vietoje pastatyta tvirtovė bus tvirta ir ne|pa|lau|žia|ma. O garsus vilko staugimas rodo, kad žinia apie šią vietą pasklis po visą pasaulį.“

Didysis kunigaikštis patikėjo Lizdeikos aiškinimu ir įsakė čia pa|sta|ty|din|ti didelę pilį. Vėliau šią vietą paskelbė naująja Lietuvos sostine ir pavadino ją Vilniumi.

- 1 Kur išjojo kunigaikštis Gediminas? Ką jis išvydo?
- 2 Remdamasis legenda papasakok, kaip atsirado Vilniaus miestas.

- 🕒 Perskaityk Sigitu Gedos kūrinio „Trys gražiausios pasaulyje knygos“ ištrauką.

II. KNYGA APIE GEDIMINO SAPNĄ

Iš kur šitos knygos?
Gal sapne jas matėm?
„KAIP ANT KALNO PILĮ
GEDIMINAS STATĖ“.

Vėl ir vėl man verčias
Prieš akis knygutė...
Betgi paklausykim –
Kukuoja gegutė!

Joja Gediminas,
Lietuvos karalius,
Aplinkui tiek žemių,
Šunų ir erelių.

Su tais šunimis
Jis ima medžioti,
Kai sutemo – girioje
Rengiasi nakvoti.

Ir štai jam bemiegant
Ateina toks vilkas,
Ragina karalių
Šiltai apsilvilti...

Tankmės, gūdumynai,
Tamsios upės plaukia,
Karalius dar miega,
O vilkelis kaukia.

Tąsyk ir nubudo,
Akis prasikrapštė,
Pasišaukė žynį:
Ką tas sapnas reiškia?

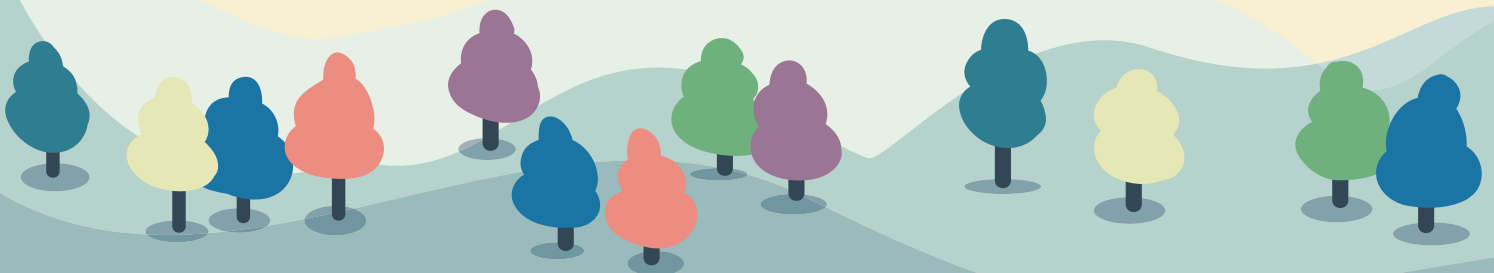
Ten, kur susiglaudžia
Sraunios upių vilnys,
Reik statyti miestą,
Reik supilti pilį.

Miestą kuo gražiausią,
Pilį kuo aukščiausią...
Akmenis jie vežė,
Žynio pasiklausę...

Paskui buvo karas,
Krito Gediminas,
Liko Vilniaus miestas
Kaip jo atminimas...

- 1 Kas ir kaip pasakojama apie Gedimino sapną legendoje, o kas eilėraštyje? Palygink kūrinis pildydamas lentelę.

Klausimai	LEGENDA (-oje)	EILĖRAŠTIS (-yje)
1. Kuris kūrinys Tau labiau patiko?		
2. Ar kunigaikštis medžioja taurą?		
3. Su kuo medžioja kunigaikštis?		
4. Ką sapnuoja Gediminas?		
5. Kuo baigiasi kūrinys?		
6. Kaip kūrinyje apibūdinama aplinka, gamta?		
7. Ar kūrinys sudarytas iš posmų?		
8. Ar kūrinio tekstas rimuotas?		

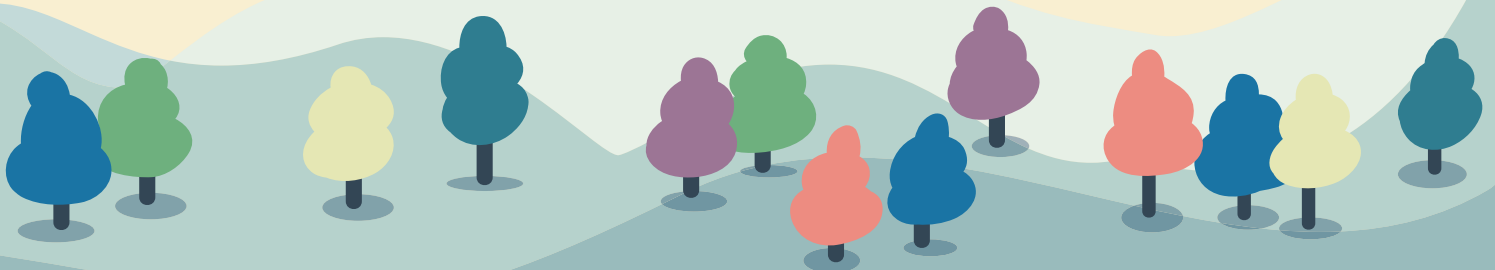

- 🎯 Pabandyk prisiminti ar įsivaizduoti, kaip nuo Gedimino pilies atrodo Vilnius. Perskaityk Kazio Binkio eiliuotos pasakos „Keistutis pas Gediminą“ ištrauką.

KEISTUTIS PAS GEDIMINĄ

Čia nuo Gedimino kalno
Visas miestas kaip ant delno:
Rūmai, bokštai, vienuolynai,
O tenai toliau pušynai,
Apačioj Neris patvino,
Rangos Vilnė tarp kūlynų.
Bet Keistučiui tai nerūpi, –
Nei į miestą, nei į upę
Jis visai dabar nežiūri, –
Jis svarbesnį tikslą turi!
Aplink mūrus vaikšto tyliai,
Tyrinėja seną pilį,
Gal čia Vilkas kur nors tyko,
Gal suras čia, ko atvyko.

kūlynai – krūmai,
išaugę iš vieno kelmo,
arba pelkėtų vietų žolė.

4. KAUNAS IŠ AUKŠTYBIŲ

Ketvirtame skyriuje Tu:

- susipažinsi su Kauno miestu – laikinąja Lietuvos sostine;
- sužinosi, kuo Lietuvos ir pasaulio istorijai svarbūs Steponas Darius ir Stasys Girėnas;
- galėsi pažaisti žaidimą „Kaip perskristi Atlanto vandenyną?“;
- perskaitysi smagius komiksus.

Mergaitė atsidūrė virš Televizijos bokšto. Iš čia galėjo plačiau pasidairyti.

Diena buvo saulėta. Vasara. Danguje anei debesėlio. Visa Lietuva atrodė kaip ant delno.

– Už Elektrėnų kaminų stūkso Kaunas, – parodė Mergaitei Sapnas. – Tai antrasis pagal dydį Lietuvos miestas. Kažkada – laikinoji sostinė. Įsižiūrėk, ar matai, kaip jis sumaniai įkurtas Nemuno ir Neries santakoje. Iš Kauno senosios pilies teliko bokštas – panašiai kaip ir Vilniuje. O ten – balta gulbe vadinama Kauno rotušė ir senamiestis, Perkūno namai.

– O ta ištįsusi gatvė?

– Tai Laisvės alėja – miesto pasididžiavimas, – labai rimtai paaiškino Sapnas. – Šioje gatvėje daug kavinių, parduotuvių ir kitų pramogų. Ji nuo ryto iki sutemų gyva, kupina klegesio. Atkreipk dėmesį į tą riterį – tai paminklas Vytautui Didžiajam – Lietuvos galybės kūrėjui.

– O ten?

– Kur?

– Ten, netoli funikulieriaus.

– Tai Vytauto Didžiojo karo muziejus. Jį dieną ir naktį saugo du liūtai. Būtinai turėsi jį aplankyti. Muziejuje yra dviejų be-

baimių lakūnų – Dariaus ir Girėno, perskridusių Atlantą – „Lituanicos“ nuolaužos.

– O kas tai „Lituanicai“ atsitiko, kad liko tik nuolaužos?

– „Lituanica“ sudužo.

– Gaila, – nuliūdo Mergaitė.

– Greta, – staiga pakreipė pasakojimą linksmesne linkme Sapnas, – yra Lietuvos genijaus Mikalojaus

Konstantino Čiurlionio muziejus. Ten saugomi Čiurlionio paveiks-lai. Tokių niekur kitur pasaulyje ne pa ma ty si. Ir dar – Karo muzie-jaus sodelyje dega Amžinoji ugnis, stovi Ne pri k lau so my bės pa-minklas. Netoliese yra ir Velnių muziejus.

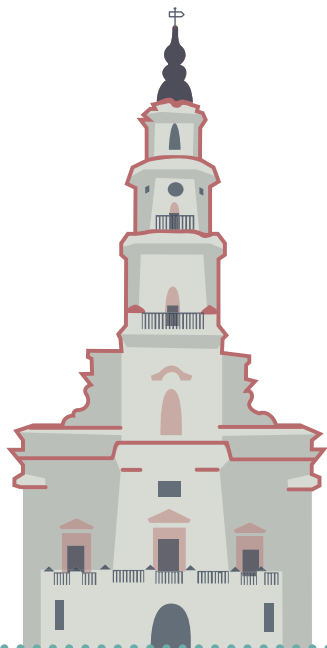
– O tas baltas bokštas? – susidomėjo Mergaitė.

– Tai Kristaus Prisi kė li mo bažnyčia. Jos statybai anuomet aukojo visi susipratę lietuviai. Nuo jos Lietuva dar geriau matosi.

Nespėjusi suvokti Mergaitė staiga atsidūrė virš Kauno Prisi-kėlimo bažnyčios.

Iš aukštybių dabar atsivėrė ne tik Kauno Žaliakalnis ir Vilijampolė, bet ir Šiauliai, Klaipėda, Prienai, Balbieriškis ir net Bezoniškės, iš kur buvo kilusi Mergaitės giminė.

Mikalojus Konstantinas Čiurlionis (1875–1911) – žymus lietuvių kilmės kompozitorius, dailininkas, kultūros veikėjas. Daug jo darbų yra saugomi muziejuje Kaune.

- 1 Kokiame aukščiausiame pastate buvai Tu? Ar jis aukštesnis už Vilniaus televizijos bokštą? Kas nuo jo matosi?
- 2 Kaip vadinama vieta, kurioje suteka dvi upės? Ar esi buvęs tokioje vietoje?
- 3 Pagalvok, kodėl Kauno rotušė vadinama *baltąja gulbe*?
- 4 Internete susirask ir apžiūrėk tekste paminėtų objektų nuotraukas. Kuris iš objektų tau įdomiausias? Kodėl?

▶ Ar esi skridęs lėktuvu? Koks jausmas apima kylant ir leidžiantis?

🕒 Perskaityk Kazio Binkio poemėlės „Dirbk ir baiki“ ištrauką.

„Lituanica“

<...>

Džiaugsmas, kai saulutė rytą
Apšvietė mechaniką!
Mato: kieme pastatyta
Laukia „Lituanica“,
Tokia pat, kaip jis kur statė.
Tik kur kas didesnė
Ir stipresnė, ir greitesnė,
Ir iš tai gingesnė.

Lekiam!

„Sėdam tuoj. Labai skubu!“
Sako jam senelis.
Sėda lėktuvan abu
Ir į viršų kelias.
Lieka pievos ir miškai,
Miestai ir miesteliai...
Kyla jie aukštai aukštai,
Prie pat Paukščių kelio...

Štai – jau baigias sausuma...
Štai – jau vandenynas...
Nei audra, nei sutema
Nepavys mašinos!
Čia drašuoliams nebaugu, –
Nedreba nė vienas.
Taip tik lėkė virš bangų
Darius ir Girėnas!
Štai – jau matos žemė vėl,
Išraizgyta upėm.
„Na, dabar, Dominykėl,
Truputį nutūpkim!“
Tik senelis vairą – krypt, –
Ir jau žemėj tupi...
„Na, dabar jau galim lipt,
Pažiūrėt, kas rūpi...“

Ar žinai, kad Steponas Darius ir Stasys Girėnas – pilotai lietuviai, dar 1933 m. savo lėktuvu „Lituanica“ perskridę per Atlanto vandenyną?

pilotas, lakūnas – žmogus, kuris valdo lėktuvą.

- 1 Ką Dominykui pasiūlė veikti senelis?
- 2 Kaip jautėsi keliaujantys lėktuvu? Ar jie bijojo?
- 3 Ar užaugęs norėtum būti pilotu? Kodėl?

1909 m. šeima išsikraustė į Čikagą,
o dar po metų gimė jauniausias
brolukas.

Stepas mokė broluką lietuvių kalbos
ir sielodavosi, kai
šis namuose
prašnekdavo
angliškai.

- 4 Ko savo brolij mokė Steponas? Kodėl jis tai darė?
- 5 Ką sumanė daryti Steponas, kad nepamirštų gimtosios kalbos?

5. MERGAITĖ IR SENELIAI KAIME

Penktame skyriuje Tu:

- susipažinsi su Mergaitės seneliais;
- sužinosi, kokie darbai dirbami kaime;
- išklausysi eilėraštį apie paršiuką Deglašiuką;
- mokysiesi skaityti ir suprasti informaciją skelbime.

Bezoniškės buvo į|si|kū|ru|sios vaizdingoje vietoje – šalia Nemuno upės. Aplinkui plytėjo laukai. Tolumoje matėsi miškas. Kaime stovėjo vos kelios trobos.

Vienišos sodybos kieme stumdėsi nuo|bo|džiaujančių vištų pulkelis, tuzinas ančių ir šešios žąsys su šešiais žąsyčiais. Pirištas prie būdos snūduriavo šuo, o katinas tingiai žaidė su ką tik pagauta pele.

Staiga Mergaitė pamatė, kaip iš trobos išėjo jos senelė, kurią pažino iš nuotraukos. Pabėrusi paukščiams grūdų, senelė ketino grįžti į trobą, tačiau tarpduryje išvydo Mergaitę.

– Neįau tai mano Mergaitė? – nepatikėjo senelė.

– Atskridau jūsu aplankyti, – vos spėjo paaiškinti Mergaitė ir atsidūrė senelės glėbyje.

Abi iš džiaugsmo ilgai verkė. Bet staiga senelė prisiminė, kad ūkyje laukia dienos darbai. O jų išties buvo daug: pašerti paršelius, sugrėbti šieną, paruošti pietus, patikrinti klėtį....

Mergaitė panoro atsigulti ant žolės ir stebėti dangumi plaukiančius debesis. Tačiau vos apie tai pagalvojo, iš senelės išgirdo, kad kaime nevalia sudėjus rankas sėdėti.

Netrukus Mergaitės rankose atsirado kauptukas, o ji pati – bulvių lauke. Be to, Mergaitei teko nuravėti burokus, apeiti runkelių vagas. Užbaubus karvėms, senelė aiktelėjo, kad jos dar ne|pa|gir|dy|tos.

Kada Mergaitei ėmė rodytis, kad dienos darbai kaime niekada nesibaigs, ji išvydo vieškeliu einantį žmogų. Viena ranka jis stūmėsi dviratį, o kitoje nešėsi giros bidonėlį. Tai buvo Mergaitės senelis. Jis grįžo iš darbo.

Pamatęs anūkę, senelis negalėjo tverti iš džiaugsmo. Pasiūlė senelei nedelsiant kviesti giminę. Iškelti tokią puotą, kokios jau seniai Bezoniškės nebuvo mačiusios.

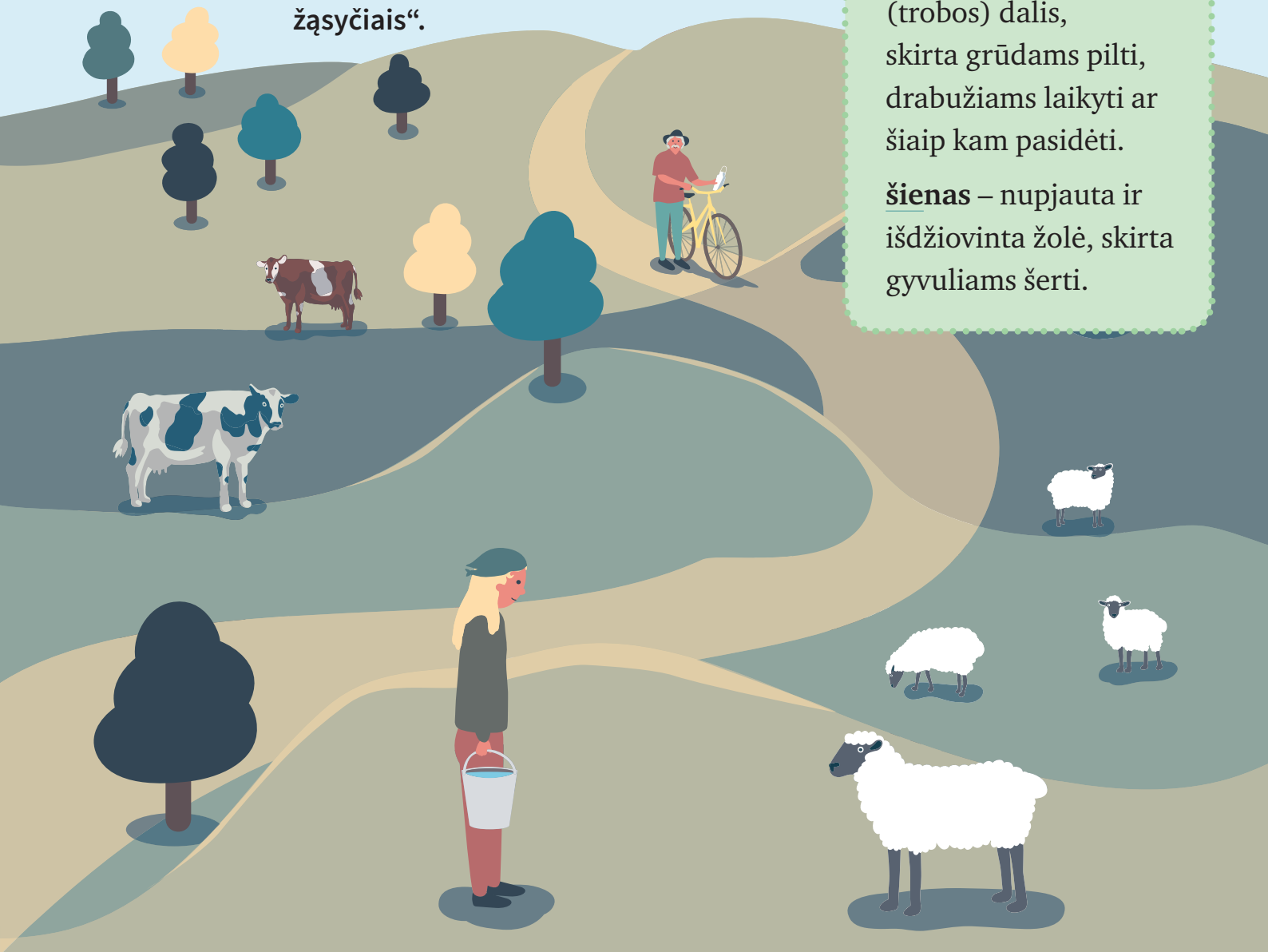
- 1 Kur atkeliavo Mergaitė? Kaip ją priėmė senelė, o kaip senelis?
- 2 Kokius darbus Mergaitė padėjo atlikti senelei?
- 3 Kaip manai, kas nutiktų jei šiuos darbus ilgam atidėtum?
- 4 Pabandyk garsiai ir aiškiai pakartoti greitakalbę: „Šešios žąsys su šešiais žąsyčiais“.

bidonas – didelis metalinis indas skysčiams laikyti ir vežioti.

gira – rūgštokas gaivusis gėrimas.

klėtis – namo kaime (trobos) dalis, skirta grūdams pilti, drabužiams laikyti ar šiaip kam pasidėti.

šienas – nupjauta ir išdžiovinta žolė, skirta gyvuliams šerti.

▶ Kur gyvena Tavo seneliai? Ką jie veikia? Ar namuose jie turi augintinių? Kokių?

🎧 Balsu perskaityk du Martyno Vainilaičio eilėraščius ir atsakyk į klausimus.

Mano senelė

Man vaikystė – ne mirazas.
Aš esu kaip vaikas mažas.
Bėgu vasarą ir žiemą
Į senelės žalią kiemą.

Žalias kiemas saulės mintas,
Diemedėliais apsodintas.
O kieme, žaliame kieme,
Diemedėlių ošime,
Žydras povas povinėja,
O senelė varinėja.

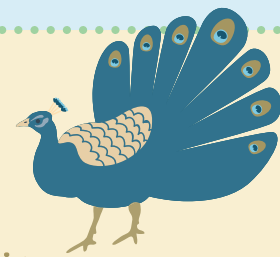
Varinėja, tykiai šneka,
Barsto perlais povo taką
Ir, sušaukus anūkus,
Renka žydrus jo pūkus
Į šilkinę pagalvėlę...

Ak, senele, sengalvėle!..
Atsigulsiu naktį vėlią
Ir sapnuosiu pasakaite –
Žydrą žydrą, lyg pūkai tie.

diemedis –
daugiametis
augalas,
puskrūmis.
Užauga
iki 150 cm
aukščio.

Ar žinai, kad povo
plunksnos yra labai
puošnios, o jų raštas
primena žmogaus akis?

- 1 Kuo savitas senelės kiemas?
- 2 Kokį ypatingą darbą dirba senelė?
- 3 Ar Tau seka pasakas tėvai, seneliai? Kokias?

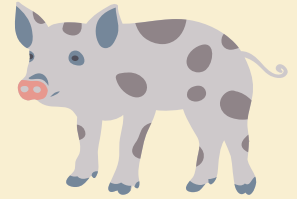
Paršiukas Deglašiukas

Debesiukas lietu beria,
O paršiukas žemę aria.

– Ei, paršeli, ei, paršiuk,
Riestanosi Deglašiuk,
Pasakyk, ar tu ką sėsi,
Ar tik arsi ir kriuksėsi?

Deglašiukas į mane
Pažiūrėjęs tarė: – Ne!

Ne, berniuk, nesėsiu nieko.
Aš ariu ir ieškau slieko.

- 1 Ką gali reikšti paršiuko Deglašiuko vardas? Kaip supranti žodį „deglas“? (Jei nežinai, pažiūrėk „Lietuvių kalbos žodyne“: www.lkz.lt).
- 2 Kam žemę aria Deglašiukas? Kam aria žemę žmogus?

🎧 Perskaityk skelbimą:

Garbanotieji *Mangalica* veislės paršeliai
Nebrangiai parduodame *Mangalica* veislės paršelius.
Mangalica – labai sena, iš Vengrijos kilusi veislė.
Šie paršeliai labai mėgsta ganytis pievose, beveik nebijo šalčio.
Šiltuoju metų sezonu noriai ėda žolę, o žiemą šeriami šienu.
Parduodame dviejų spalvų paršelius: rudus ir pilkus.
Kreiptis telefonu: 8 699 99 999.

Pažymėk teisingus atsakymus:

Ką nori parduoti skelbėjai?

- a) triušius;
- b) paršiukus;
- c) šieną.

Iš kokios šalies kilusi šių gyvulių veislė?

- a) Vengrijos;
- b) Anglijos;
- c) Latvijos.

Ką noriai ėda šie paršeliai?

- a) obuolius;
- b) grūdus;
- c) žolę.

Kokių spalvų paršelius parduoda skelbėjai?

- a) mėlynus ir rudus.
- b) rudus ir pilkus.
- c) deglus.

Onutė, Gražina ir Jadvyga, kurios buvo Stasio dukros, iš Balbieriškio atėjo pėsčiomis. Audrius, Žydrūnas ir Roma – Petro vaikai – iš Prienų atvažiavo automobiliu. Kęstutį ir Barborą nuo Raudondvario atsivežė Liutauras. Angelė, Vidas ir Vida atvyko autobusu. O Jolantą, Odetą ir Violetą arkliu pakinkytu vežimu atidarė dėdė Steponas.

Visiems susirinkus, giminaičiai susėdo prie stalo.

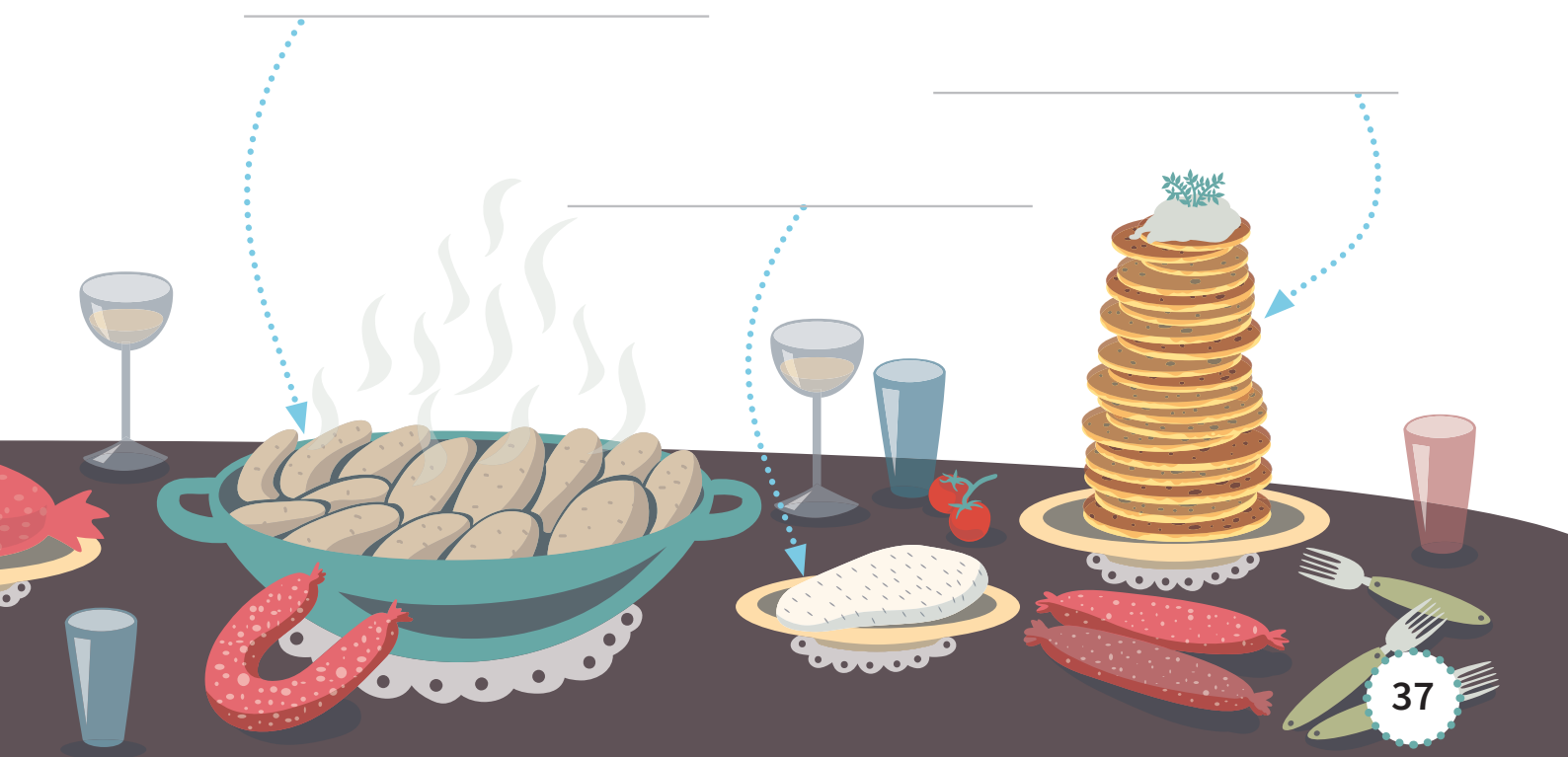
Senelė sukosi kaip vijurkas. Vis klausinėjo, ar ko netrūksta.

Giminaičiai gyrė plokštainį, mažino blynų kalnus ir pasigardžiuo da mi kirto cepelinus. Nepamiršo paragauti sūrių, rūkytų dešrų ir skilandžių. Visi džiaugėsi susitikę.

cepelinas, didžkukulis – didelis bulvinis kukulis su mėsos, varškės ar kitu įdaru.

kamara – namo kaime (trobos) patalpa, skirta įvairiems produktams ir daiktams pasidėti.

skilandis – rūkytas valgis iš kapotos mėsos.

– Aš esu Petro – Antano tėvo – sūnaus Žydrūno žmonos Julijos sesuo, ištekėjusi už Barboros brolio... – vis bandė Mergaitei paaiškinti giminystės ryšį šalia sėdinti teta.

Po valandėlės giminaičiai apsunko. Vis mažiau kalbėjo. Kai kurie ėmė snausti.

Mergaitė apsidairė. Išvydo vieškeliu žengiant trejetą muzikantų. Vienas griežė armonika, kitas smuiku, o trečias mušė pakabintą ant pilvo būgną.

– Pakviečiau kaimo kapelą. Kad dar linksmiau būtų, – paaiškino nustebusiai senelei senelis.

Kaimo muzikantams įsigrojus, visi giminaičiai pakilo šokti. Trypė, kvatojo. Mergaitei ėmė rodytis, kad linksmybės Bezoniškių kaime niekada nesibaigs.

– Įgnybk man, – paprašė Mergaitė Sapno.

- 1 Kaip šventei ruošėsi seneliai? Kokius patiekalus jie gamino?
- 2 Nurodytose vietose užrašyk piešinyje (36–37 psl.) pavaizduotų valgių pavadinimus.
- 3 Kaip į šventę atvyko...
 - ▶ Jolanta, Odeta ir Violeta?
 - ▶ Angelė, Vidas ir Vida?
 - ▶ Kęstutis ir Barbora?
- 4 Ką dar senelis pakvietė į puotą? Kodėl?
- 5 Pagalvok, ko reikia, kad šventėje būtų linksma?
- 6 Kokios šventės Tau brangios? Kaip jas šventi?

- ▶ Kokiais muzikos instrumentais esi bandęs groti? Išvardyk!
- ⦿ Perskaityk du Ramutės Skučaitės eilėraščius ir atsakyk į klausimus.

BŪGNAS

Bum!
Kad sutrenksiu linksma šoki!
Tokio šokio tu nemoki?
Prašom šokti, prašom šokti!
Viens du trys! – reikės išmokti!

Linksma šokti?

Linksma, linksma!
Na tai kas, kad grindys linksta!
Bum bum bum!
Tegu sau linksta. –
Ir grindims
Nuo šokio linksma!

SMUIKAS

Susiradę
Smuiko rakta,
Atrakinsim
Naują takta.

Atrakinsim,
Ir tada
Suskambės
Švelni gaida.

– Tu nuliūdeš?
Gal verki?
Aš pagrosiu
Sutinki?

Patikėk –
Aš tau padėsiu
Rasti gaidą
Šviesią šviesią!

Bus giedra –
Be debesų!
Bus šviesu,
Labai šviesu!

Lyg geri,
Lyg švelnūs žodžiai
Skambios
Smuiko stygos
Guodžia.

- 1 Kaip skamba būgnas, o kaip – smuikas? Ar girdi tai skaitydamas eilėraščius?
- 2 Kuo lengviau groti smuiku ar būgnu? Kodėl?
- 3 Kokių instrumentų dar žinai? Ką jų skambėjimas Tau primena (gamtos, žvėrelių, miesto ar kt. garsus)?

7. NEMUNAS IR RAMBYNO KALNO LEGENDA

Septintame skyriuje Tu:

- susipažinsi su daug gražių Lietuvos vietų;
- sužinosi, kuo garsus Rambyno kalnas;
- svarstysi, ar tvirtai piliai reikalingas geras karalius;
- bandysi pamatuoti savo ūgį senaisiais ilgio matavimo vienetais.

Mergaitė stovėjo Nemuno pakrantėje. Tolumoje girdėjosi būgno dundėjimas. Jis rimo. Netrukus visai liovėsi.

Nemunas nebuvo pati didžiausia pasaulyje upė. Tačiau tykiai nešdamas savo vandenį, Nemunas Mergaitei pasirodė artimas ir mielas. Norėjosi pulti į jį ir pasroviui plaukti ten, kur jis baigia savo kelionę.

– Kur įteka Nemunas? – paklausė Mergaitė Sapno.

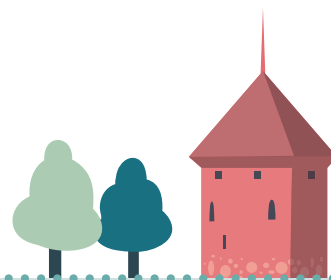
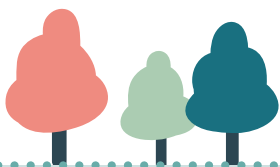
– Į Kuršių marias.

– Ar galima jose pabraidyti?

– Kaip čia pasakius... – susimąstė Sapnas.

Atbildėjęs Vytis pastvėrė mergaitę už rankos. Pasisodino į balną. Pakėlė virš Nemuno ir ėmė skraidinti link Kuršių marių.

Šalia Nemuno įsi|kū|ru|sių miestelių gyvenimas tekėjo ramiai kaip ir upė. Pro akis prabėgo Raudondvaris, Vilkija, Seredžius...

Prie Veliuonos raitelis stabtelėjo pagirdyti žirgą. Ten stovėjo piliakalnis.

– Tai kunigaikščio Gedimino kapas, – ėmė pasakoti Mergaitei Sapnas. – Manoma, kad šioje vietoje jis žuvo.

– Ar tai tas Gediminas, kurio paminklas stovi Vilniuje? – susidomėjo Mergaitė.

– Taip. Lietuvos didysis kunigaikštis Gediminas – Vilniaus įkūrėjas.

– Aš jį žinau, – nudžiugo Mergaitė.

– O čia – Raudonės, Panemunės pilys, – rodė Nemuno apylinkes sapnas. – Netrukus pasimatys Jurbarkas, o už jo – po valandos kelio – garsusis Rambyno kalnas.

– Ir kuo jis garsus?

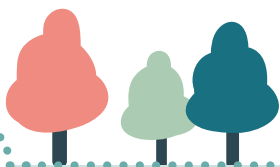
– Rambyno kalnas... – liūdnai atsiduso Sapnas. – Senovėje šiose vietose gyveno skalvių gentis. Ant Rambyno kalno stovėjo pilis. Ją sugriovė kryžiuočiai. Legenda byloja ant Rambyno kalno buvus aukų akmenį. Jo paviršius buvo plokščias, o apimtis – net penkiolika uolekčių.

– O kas yra uolektis?

– Uolektis – tai senas, lietuviškas ilgio matavimo vienetas – nuo alkūnės iki pirštų galų. Trys uolektys sudarė sieksnį.

– O kodėl nepasakius paprasčiau, – Mergaitė mintyse ėmė skaičiuoti. – Rambyno akmuo buvo... Jis buvo penkių sieksnių.

– Arba devynių metrų ir septyniasdešimt keturių centimetrų, – patikslino Sapnas. – Tai štai, – tęsė Sapnas, – legenda bylojo, kad laimė tol nepaliks šio krašto, kol ant kalno stovės akmuo. Bet kartą svetimšalis malūnininkas, ieškodamas malūnams girnų, suskaldė šventąjį aukuro akmenį. Nuo to laiko užkeikimas

ėmė pildytis – kalnas pradėjo smegti į Nemuną. Šiandien jis vos keturiasdešimt penkių metrų ir keturiasdešimt ties centimetrų.

– Lietuviškai kalbant, – Mergaitė vėl mintyse paskaičiavo, – Rambyno kalno aukštis yra šešiasdešimt devynių uolekčių arba dvidešimt trijų sieksnių.

– Tiksliai, – patvirtino Sapnas.

– O laimė, – prisiminusi pa pa sa ko tą legendą paklausė Mergaitė. – Ar ji išties paliko šį kraštą?

– Tai tik legenda, – nežinia kodėl su si grau di no Sapnas.

- 1 Kuo Mergaitę žavi Nemunas?
- 2 Kuo garsus Rambyno kalnas?
- 3 Kas, pasak legendos, atsitiko ant Rambyno kalno buvusiam akmeniui? Kokių dar legendų, mitų, pasakojimų apie kalnus esi girdėjęs?
- 4 Pasidomėk, kokio ilgio yra Nemunas? Kaip vadinama ilgiausia pasaulyje upė? Koks jos ilgis?
- 5 Apskaičiuok savo ūgį uolekčiais.

- ▶ Koks jausmas apima plaukiant, stebint vandenį, klausant bangų ošimo?
- ▶ Ar Tu esi plaukęs valtimi, jachta, laivu? Papasakok draugams!

- 🕒 Perskaityk Vytauto Tamulaičio kūrinio „Naktis ant Nemuno“ ištrauką.

NAKTIS ANT NEMUNO

Mes visi gyvenome prie Nemuno ir, laimingai baigę mokslo metus, buvome sugrižę vasaros atostogų. Apsidžiaugę namiškiais ir pakankamai pailsėję, nutarėme pakeliauti. Perdažėme valtį, pakrikštijome ją „Lydžiu“ ir laukėme palankaus vėjo. Kai tik atsigrėžė jis iš vakarų pusės, mes nieko nelaukėm. Linksmi ir šūkaudami tuoj susirinkom mano tėvo namuose, kurie stovėjo ant kalno, prie pat Nemuno.

Susirinkom visi trys. Jonukas, kelionės apsiaustą, sviestainių krepšį vilkdamas, Algimantas, „mirties kapitonas“, kaip mes jį vadindavom, dainą traukdamas, ir aš, šią kelionę sumanęs, jos planą paruošęs.

Atsisveikinom su namiškiais ir pasileidom nuo kalno. Mus pasitiko ošiančios Nemuno bangos, kurios neramiai plakė krantus, viena kitą nusivydamos tolumon. Algį tuoj išrinkom kapitonu ir užmovėm jam ant kaklo žiūronus, mane paskyrė burininku ir pavedė diržą, kirvelį ir virves. Jonukui teko jūrų karininko pareigos. Jis žiūrėjo tvarkos ir ėjo žvalgybą. Turėjo sekti, kas dedasi aplink, Nemune ir pakrantėse. Ką nors įdomesnio pastebėjęs, jis turėjo tučtuojau skubėti pas kapitoną ir pridėjęs ranką prie kepurės, viską jam pranešti.

Taip pasiskirstę pareigomis, nustūmėm nuo kranto valtį ir ištiesėm bures. Vėjas jas gražiai ištempė, ir mūsų laivelis, lengvai bangų supamas, nėrė žalsvu Nemuno vandeniui aukštyn. Mes buvom kaip tikri jūrininkai, su tikra jūrininkų širdimi... Troškom užmiršti viską, plaukti ten, kur buvo laisvė, plaukti kažkur toli toli, į nuostabią gražią šalį už mėlynųjų marių...

- 1 Ką atostogaudami suplanavo trys draugai?
- 2 Kur jie sumanė nuplaukti? Kodėl prieš plaukdami jie pasiskirstė darbais?

sviestainis –
sumuštinis; duonos
ar pyrago riekė,
užtepta sviestu.

- 3 Už ką buvo atsakingas Jonukas?
 - 4 Kuri iš mažųjų jūrininkų pareigų tau atrodo sudėtingiausia? Kodėl?
 - 5 Kaip manai, koks buvo pagrindinis keliautojų tikslas? Ko jie siekė?
- ▶ Kokių istorijų, pasakų apie karalius žinai?
 - ▶ Kaip manai, ar būtina pamatyti karalių, kad patikėtum jį karaliavus? O gal užtenka žinoti, nujausti?
- ⊙ Perskaityk Norberto Vėliaus pasakos „Tikras karalius, kuris bijo mašinų ir elektros“ ištrauką ir atsakyk į klausimus.

KUR GYVENA KARALIUS

Tas kalnas aukštas, medžiais apaugęs ir ligi pat viršaus plačiu keliu apjuostas. Lipa Rūtėlė tuo keliu ir vis žiūri atsi grežda ma. Žmonės tokie mažučiai kaip vabaliukai, mašinos – kaip degtukų dėžutės. O ant kalno – stora siena, sumūryta iš didžiulių apsamanojuusių akmenų. Tėvelis sako, kad senovėje ji buvo dar aukštesnė, lig pat dangaus, ir kad čia stovėjo tikra pilis. Rūtėlė net suvirpa iš džiaugsmo. Ji žino, kad kiekvienoje pilyje gyvena karalius. O čia dar ir aukštas bokštas tebestovi. Kuo greičiau ji tempia tėvelį į vidų. Bet ten nėra jokio karaliaus, tik paprastas stalas, o prie jo – pikta juoda tetulė.

– Tėveli, argi čia pilis?

– Pala. Dar aukščiau lipsime.

Rūtėlė kiek pralinks mėjo. Tikriausiai ten ir bus karalius. „Kokia aš kvailiukė, – juokėsi ji iš savęs, – negi karalius sėdės tokioje duobėje?!“

Akmeniniais laiptais kopia dar aukštyn. „Tikriausiai čia yra nykštukų“, – nei iš šio, nei iš to pagalvojo Rūtėlė, tačiau nieko nesakė, nes tėvelis pyksta, kai per daug jo klausinėja. Vėl pro juodą, žemą angą lenda į apvalų kambarį. Ten prika binėta daug kalavi-

jų, šalmų, net senoviška patranka stovi, bet karaliaus nėra. Nei karaliaus, nei karūnos. Rūtelė visai nusiminė. Ir nors tėvelis kažką rodė, aiškino, ji stovėjo patempusi lūpą, ir gana.

– Rūtele, kas tau?

– Kad ir čia nėra karaliaus.

– Kokio karaliaus?

– To, kurs pily gyvena.

Tėvelis nusijuokė.

– Čia gyvena karalius, bet jis mirė.

Dabar Rūtelė nebeišlaikė ir pradėjo sriūbauti visu balsu:

– Aš nenoriu, kad karalius mirtų!!!

Žmonės ėmė atsigręžti. Tėvelis sumišo, nuraudo ir tada Rūtelei pasakė teisybę:

– Neverk, karalius nemirė. Jis įėjo į šį kalną ir užmigo.

Tas Rūtelei labai patiko, tik buvo neaišku, kaip jis įėjo.

– Per tą bokštą sujojo visi su žirgais ir sumigo.

– O dabar negalima jų pamatyti?

– Galima. Sako, kartais šviečiant mėnuliui

išjoja jie ant kalno ir žiūri į miestą.

Ar žinai, kad 1253 m. liepos 6 d. pirmuoju Lietuvos karaliumi tapo Mindaugas, o karaliene – jo žmona Morta?

- 1 Apie kokią pilį kalbama šiame kūrinyje? (ši pilis jau matyta Mergaitės sapnuose)
- 2 Ką tikėjosi išvysti Rūtelė? Ar jos lūkesčiai išsipildė?
- 3 Ar tikrai tėvelis pyksta, kai Rūtelė daug klausinėja? O gal ji, taip manydama, klysta?
- 4 Kaip manai, ar tėvelis apgavo Rūtelę sakydamas, kad karalius nemirė? Ar jis šitaip bandė mergaitę nuraminti?

8. GELTONSNAPIS PAUKŠTUKAS

Aštuntame skyriuje Tu:

- kartu su Mergaite aplankysi žymiuosius Lietuvos gamtos kampelius;
- sužinosi, kaip ir kodėl žieduojami paukščiai;
- įsivaizduosi, kas vyksta po vandeniu leidžiantis saulei;
- perskaitysi legendą apie Neringos pusiasalio kilmę.

Nemuno pakrantėse apstu žaliuojančių pievų ir vaizdingų šlaitų. Staiga pažvelgusi į kairę, Mergaitė išvydo miestelį, paskui kitą, gerokai didesnę. Abu pasirodė keistoki.

– Tai Ragainė, šiandien vadinama Nemanu. Ir Tilžė. Ją kaimynai perkrikštijo į Sovetską, – paaiškino Mergaitei Sapnas. – Seniai seniai tose vietose gyveno prūsų gentis. Dabar tai Rusija. Žiūrėk, senasis Karalienės Luizės tiltas, – parodė Mergaitei Sapnas. – Nori pralįsti ar peršokti?

– Peršokti, – nudžiugo Mergaitė.

Vytis atsispyrė nuo Nemumo vandenų. Visu smarkumu šoko aukštyn. Kiek turi jėgų, pasileido į priekį.

Po galingo Vyčio šuolio Mergaitė atsidūrė Nemuno deltoje – Rusnės saloje.

Žvejys iš valtelės krovė Kuršių mariose sugautas žuvis. Aplink skraidė klykajantys kirai. Visur buvo gausybė padžiautų tinklų. Tvyrojo žuvies kvapas.

Kiras

Delta – vieta, kur upė įteka į jūrą, ežerą ar kitą vandens telkinį.

– Oi, kaip čia smirda, – susiraukė Mergaitė.

– Gal norėtum paragauti rūkytos žuvytės? Ungurio, ešerio ar karšio? – pasiūlė Sapnas. – Pažvelk, iš rūkyklos kyla dūmai.

– Ačiū. Gal kitą kartą, – mandagiai atsisakė Mergaitė. Ji po senelių vaišių buvo soti. – O kas ten?

– Tai Minijos kaimas. Ir į marias išikirtęs Ventės ragas. Švyturys. Orni to lo ginė, paukščių ir jų kelionių ty|ri|nė|ji|mams skirta stotis. Šimtai tūkstančių paukščių kasmet praskrenda pro Ventės ragą. Čia nutupia pailsėti, kad vėl galėtų leistis į tolimą kelionę.

Lyg mostelėjus burtų lazdele, į Ventės ragą suskrido tūkstančiai margaspalvių paukščių. Tarp jų buvo mėlynųjų ir didžiųjų zylių, juodagalvių sniegenų, žaliukių ir paprastųjų čimčiakų. Pamišę atsargumą, drąsiai čimčiakai kaleno snapeliais ir tūpė Mergaitei ant pečių ir rankų.

Mėlynoji zylė

Juodagalvė sniegena

Didžioji zylė

Žaliukė

– Nebijok, – nuramino Mergaitę Sapnas. – Jie nori, kad juos sužieduotum.

– Kodėl?

– Užmauk žiedą ant čimčiako kojelės. Kada grįši namo ir ant palangės nutūpusį čimčiaką sutiksi, iš žiedo pažinsi, kad matėtės Ventės rage.

Čimčiakas

Mergaitė užmovė čimčiakui žiedelį. Geltonsnapis paukštukas pasipurtė ir purptelėjo nuo delno.

Čimčiakui pradingus, Mergaitė pamatė danguje besikaupiančius debesis. Virš Neringos – kitoje Kuršių marių pusėje – plykstelėjo žaibas. Sudundėjo griaustinis. Prapliupo lietus. Kuršių mariose ėmė vartytis vis aukščiau kylančios bangos. Prasidėjo audra.

Galingas vėjo gūsis staiga pasigavo Mergaitę ir ėmė nešti skersai Kuršių marių.

- 1 Apie kokią gentį pradžioje pasakoja Sapnas? Kaip manai, kodėl kai kurios gentys, tautos ilginiui išnyko?
- 2 Ką paukščiukui užmovė Mergaitė? Kodėl ji taip padarė?
- 3 Remdamasis tekstu, pasirink teisingus atsakymus.

1) Nemuno pakrantėse yra daug:

- a) bulvių laukų,
- b) žaliuojančių pievų,
- c) klykaujančių kirų.

2) Kuršių mariose žvejai gaudė žuvis:

- a) meškerėmis,
- b) rankomis,
- c) tinklais.

3) Mergaitė mandagiai atsisakė valgyti, nes...

- a) nemėgsta rūkytos žuvies,
- b) nebuvo alkana,
- c) žuvys jai labai dvokia.

4) Mergaitė atpažintų tą patį čimčiaką, jei jį vėl pamatytų, nes...

- a) ant jo kojelės užmovė žiedą;
- b) viena jo kojelė trumpesnė;
- c) pasaulyje yra tik vienas čimčiakas geltonu snapu.

- 🕒 Ar esi matęs, kaip į vandenį leidžiasi saulė? Perskaitęs Liutauro Degėsio eilėraštį papasakok, kas tuo metu vyksta po vandeniu.

PO VANDENIU – KITAS PASAULIS

Pažvelk besileidžiant saulei –
Po vandeniu – kitas pasaulis.
Įbrisk į vandens pavėsį –
Tu sapną ranka paliesi.

Žiūrėk, ant ežero dugno
Gėlių prigesusios ugnys.
Ten snaudžia pavargusios Kriauklės –
Žuvelių išdykusių auklės.

Ten miega vandens Lelijos,
Ten niekad, o niekad nelyja.
Stovėk išbalęs, nutilęs –
Ten supasi gintaro pilys.

Vandeniai, grėbiantys šieną,
Ir jų gyvuliai ant ražienų,
Mažytės Bebrų pirkelės
Ir žalios meldų takelis.

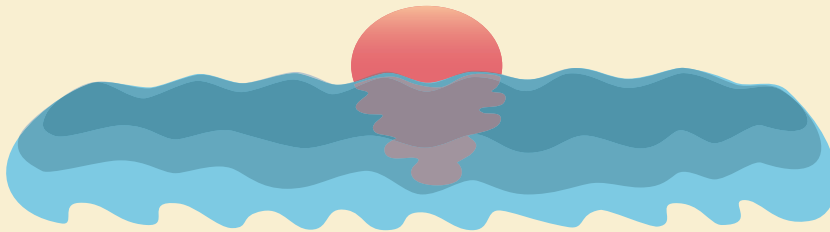
Pažvelk į ežero dangų –
Lyg debesys ritasi bangos.
Ten žolės tarytum undinės
Ir žalsvos jų rankos – ledinės.

ražiena – žemės plotas,
kuriame nupjauti javai.

pirkelė (pirkia) –
gyvenamasis namas.

Sėdėk ant ežero dugno
Ir tyliai žiūrėk į ugnį.
Ir tartum mėlynas dūmas
Iš lėto drieksis graudumas.

Ir sapno ranka prisilietęs,
Gyvensi nutilęs, lėtas.
Tylos ir vandens pavėsy –
Tu saulės šviesos ilgėsies.

- 1 Kas vaizduojama po vandeniui? Kas ten gyvena?
- 2 Su kuo kūrinyje palyginamos bangos? Su kuo žolės?
- 3 Kuo įdomus, savitas vandens pasaulis?
- 4 Kokie dalykai eilėraštyje primena žmogaus gyvenimą? Pasirink keturis atsakymus ir paaiškink, kodėl taip pasirinkai.
 - a) takeliai;
 - b) labai mažai saulės šviesos;
 - c) šieno grėbimas;
 - d) niekada nelyja;
 - e) mažytės pirkelės;
 - f) ežero dugnas;
 - g) tyla ir ramybė;
 - h) gyvuliai ant ražienų.

- Perskaityk legendą apie Neringos pusiasalio kilmę.

LEGENDA APIE NERINGĄ

Seniai seniai Baltijos jūroje gyveno didžiulė jūrų pabaisa, kuri skandindavo pakrantės žvejų laivus, plėšydavo tinklus ir iš|bai|dy|da|vo žuvis. Žvejai negalėjo pagauti žuvies ir grįždavo iš jūros tuščiomis. Žmonės nežinojo, kaip nuo pabaisos apsiginti...

Viename žvejų kaimelyje gyveno mergaitė milžinė. Ją visi vadino Neringa. Mergaitė milžinė buvo labai geros širdies, drąsi, darbšti ir padedanti visiems to kaimo gyventojams. Kai tik ją pasiekė žinia apie jūros pabaisos pik|ta|da|rys|tes, Neringa labai supyko. Ji tvirtai nusprendė padėti Kuršių žmonėms ir leidosi į kelionę – tiesiai pas pabaisą.

Kol nukeliavo iki vietos, kur gyveno jūrų pabaisa, mergaitė milžinė sugalvojo, kaip šią pabaisą nugalėti. Ji prisisėmė smėlio į prijuostę ir, įbridusi į Baltijos jūrą, supylė ilgą ir aukštą smėlio pylimą. Šis pylimas atskyrė didžiulę jūrų pabaisą nuo žmonių.

Kuršiai labai dėkingi mergaitei milžinei, todėl naująjį pusiasalį pavadino jos vardu – Neringa. Tarp pusiasalio ir pakrantės esančios marios vadinamos Kuršių mariomis. Jose žmonės plaukioja laivais, gaudo žuvis, maudosi ir prisimena mergaitę milžinę, kuri apsaugojo juos nuo piktos Baltijos jūros pabaisos.

smėlio pylimas – iš smėlio supilta juosta, užtvara.

- 1 Ką sužinojai apie Baltijos jūroje gyvenusią pabaisą?
- 2 Kokią gudrybę sugalvojo mergaitė milžinė, kad apsaugotų kuršių žmones nuo jūrų pabaisos?
- 3 Kaip manai, koks turi būti žmogus, kad kiti gerbtų ir mylėtų?
- 4 Pasidomėk, kokia Tavo vardo kilmė.

9. DIDŽIOJI KOPA

Devintame skyriuje Tu:

- sužinosi apie Neringos dabartį ir praeitį;
- perskaitysi, kur dingę senieji Neringos kaimai;
- mėginsi sukurti animacinį filmuką;
- įsivaizduosi, kaip atrodo gyvenimas prie jūros.

Virš Neringos vėl švietė saulė.

Vėjo atnešta ant Didžiosios kopos, Mergaitė išvydo Baltijos jūrą. Kitoje pusėje tyvuliavo Kuršių marios. Šalia jų – Nida. Prieplaukoje stovėjo dešimtys jachtų ir medinis burlaivis.

– Tai kurėnas, – paaiškino Mergaitei Sapnas. – Senujų kuršių valtis. Jomis buvo žvejojama, gabenamos prekės ir gyvuliai.

– O šiandien?

– Kurėnais dabar niekas nebežvejoja. Tačiau kurėnu galima smagiai pasiplaukioti po Kuršių marias.

– Ne, plaukioti ir skraidyti nebenoriu.

Nusileidus nuo Didžiosios kopos, Mergaitė ėmė dairytis po Nidą. Miestas gyveno kurorto ritmu. Čia nestigo smagių pramogų. Vaikai gainiojo kamuolį. Kiti važinėjosi dviračiais. Treti šiaip žaidė. Ketvirtai laidė aitvarus. O penkti, sočiai prisimaudę, ilsėjosi pajūry ant suoliukų, kad atgautų amą.

– Ar nori pamatyti dykumą? – paklausė Sapnas, kai Mergaitė paplūdimyje baigė žaisti tinklinį.

– Dykumą? – nepatikėjo Mergaitė.

atgauti amą – susigrąžinti
jėgas, atsipeikėti, atsikvėpti.

– Taip. Anuomet Neringoje siausdavo smėlio audros. Jos po smėliu palaidojo keliolika kaimų. Dabar ten stūkso dykumą primenantys smėlynai.

Kepino saulė. Mergaitė sunkiai brido. Po kiekvieno žengto žingsnio įsivaizdavo, kad po smėliu iki šiol gyvena ten pasilikę žmonės. Stabtelėjusi įsiklausydavo, ar neišgirs jų kalbant, šaukiant pagalbos.

Beeinant Mergaitę pasivijo daina. Ją dainavo ne Preidynės, Agilos, Karvaičių ar Kuncų – po smėliu palaidotų kaimų žmonės. Daina sklido iš Juodkrantės. Ten vyko dainų šventė.

Sapnui nepaaiškinus, Mergaitė susivokė stovinti scenoje. Šalia jos buvo šimtai panašių į ją mergaičių ir berniukų. Visi jie dainavo lietuviškai. Buvo linksmi ir laimingi, nes, matyt, taip pat šiąnakt sapnavo.

- 1 Kokia žmonių nuotaika vyrauja Nidoje? Ar jie atrodo laimingi? Kodėl?
- 2 Kaip Nidoje leidžia laiką vaikai? Kuris iš laiko leidimo būdų Tau artimiausias?
- 3 Kas nutiko seniesiems Neringos kaimams? Pasirink teisingą atsakymą:
 - a) užliejo jūros vanduo;
 - b) užpustė smėlio audros;
 - c) sugriovė priešai.

- ▶ Pagalvok, ar skaityti knygas kopose prie jūros maloniau, nei skaityti patalpoje, namuose? Kodėl?
- 🎯 Perskaityk Sigito Gedos eilėraščius ir atsakyk į klausimus.

PRANAS IR MAŽA MERGAITĖ

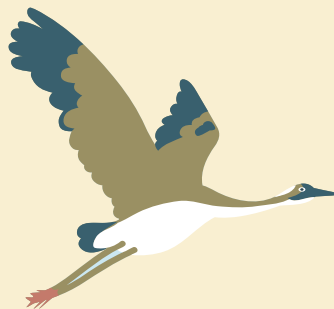
Vasarą prie jūros
Gyveno mergaitė,
Ji šešėly kopų,
Pasakėlę skaitė.

Savo gero tėčio,
Dovanos slaptingos...
Lai per amžius supas
Marios stebuklingos.

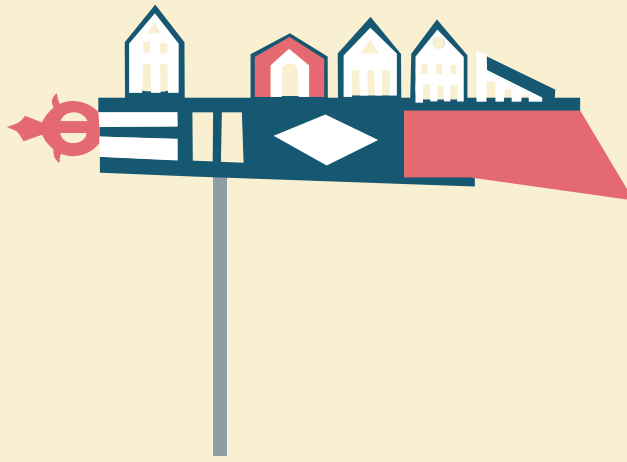
Skaitė Pranui knygą
Apie jūrų paukštį,
Abudu norėjo
Greitėliau užaugti.

Lai aplinkui gaudžia,
Ūžia jūrų smėliai,
Lyg pritart norėtų
Vaiko svajonėlei.

Kad galėtų sykį
Jūrom mariom plaukti,
Vakarėliais tėčio
Nekantraujant laukti.

- 1 Ką veikė mergaitė vasarą prie jūros?
- 2 Kas sieja mergaitę ir Praną?
- 3 Ką užaugę norėtų veikti vaikai?
- 4 Ar Tu nori greitai užaugti? Ką norėtum veikti suaugęs?

- ▶ **Kaip manai, kokia yra jūra? Pabrauk du tau priimti naujus apibūdinimus:**
didelė, plati, šviesiai žydra, tamsiai mėlyna, rami, stipriai banguojanti, paslaptinga, panaši į dangų, skatinanti svajoti.

NIDA

Gera buvo Pranui
Prie jūros gyventi –
Kiekviena dienelė
Tai marių stebuklas!

Ką sakau – diena,
Kiekviena valandėlė,
Užtenka akis
Palei jūrą atmerkti.

Jūrų akmenėlis
Taip gražiai kalba
Apie žmonių darbus
Ant aukštų kalnelių.

O viršūnėj kopų
Žalias karklas gaudžia,
Lapuotas, žieduotas
Rankeles iškėlęs.

- 1 Apie ką pasakojama šiame eilėraštyje?
- 2 Kaip apibūdinamas karklas? Kokią žmogaus kūno dalį jam „suteikė“ autorius?
- 3 Kodėl buvo laimingas Pranas, gyvendamas prie jūros?
- 4 Paklausyk „Tele bim-bam“ dainos „Mėlyna spalva“. Atsidauryk internete tinklalapį [youtube.com](https://www.youtube.com) ir paieškos laukelyje užrašyk *mėlyna spalva*.

10. AR TAI TIK SAPNAS?

Dešimtame skyriuje Tu:

- sužinosi, kaip baigėsi knygelės istorija;
- bandysi prisiminti, kaip klostėsi Mergaitės sapnas-kelionė;
- sėkmingai baigsi visą knygelę – kelionę į Lietuvą!

Mergaitė prabuvo. Pasitrynė akis.

Atsisėdo lovelėje. Pabandė prisiminti, ką tik sapnavo.

Ji matė Lietuvą – Vilnių ir Kauną, Šiaulius ir Klaipėdą. Regėjo savo senelius ir gimines. Keliavo Nemunu, kur stovėjo Panemunės ir Raudonės pilys. Buvo šalia Rusijos. Praskrido virš Karalienės Luizės tilto. Atsidūrė Nemuno deltoje. Plaukiojo po Miniją. Stovėjo Ventės rage. Žiedavo paukščius.

Vėliau buvo Nida. Dykuma. Kuršių nerija ir smėlio užpustyti kaimai. Kurėnai. Jachtos. Dviračiai ir žaidimai paplūdimyje. Dainų šventė, kur drauge su tokiais pat kaip ir ji traukė „Lietuva brangi“...

„Tai buvo tik sapnas!“ – pagalvojo Mergaitė. – „Tik sapnas...“

Kažkas nestipriai stuktelėjo į langą.

Mergaitė pakilo iš lovelės ir nuėjo pasižiūrėti, kas tai galėtų būti. Už stiklo pamatė paukštelį. Jis tupėjo ant palangės ir žiūrėjo į Mergaitę.

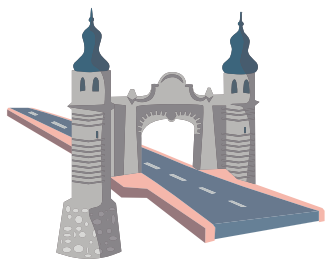
„Juk tai tik sapnas,“ – negalėjo patikėti mergaitė. Priešais ją stovėjo pažįstamas čimčiakas. Jam ant kojelės blizgėjo žiedas, kur buvo parašyta: „Skrido per Lietuvą, buvo nutūpęs Ventės rage“.

- 1 Ką atsibudusi prisiminė Mergaitė?
- 2 Kas ir kaip Mergaitę pažadino?
- 3 Kaip Tau atrodo, ar Mergaitė sapnavo? Surask šiame tekste vietą, kuri patvirtintų tavo atsakymą.

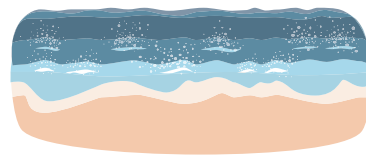

- ⊙ Paklausk kompozitoriaus Juozo Naujalio dainos „Lietuva brangi“. Atsidaryk internete tinklalapį [youtube.com](https://www.youtube.com) ir paieškos laukelyje užrašyk *Lietuva brangi*.

- ⊙ Sunumeruok eilės tvarka vietas, kuriose keliaudama lankėse Mergaitė. Jei sunku, pavartyk visą knygelę ir prisimink.

Baltijos JŪRA

Karalienės LUIZĖS TILTAS

Kauno FUNIKULIERIUS

Paukščiai VENTĖS RAGE

Vilniaus ARKIKATEDRA

Dainų ŠVENTĖ JUODKRANTĖJE

- ⊙ Jeigu sapnuotum panašų sapną, kur norėtum nukeliauti? Nupiešk ir trumpai aprašyk savo kelionę. Pasidalyk ją su šios knygelės autoriais, atsiųsk pasakojimą elektroniniu paštu artaitiksapnas@gmail.com.

NAUDOTA LITERATŪRA

- Anušauskaitė Miglė, Jord Gerda. *10 litų: grafinė novelė* [apie lakūnus Steponą Darių ir Stasį Girėną]. Vilnius : Aukso žuvys, 2014.
- Binkis, Kazys. *Raštai 2* [sudarė Adolfas Juršėnas]. Vilnius: Pradai, 1999.
- Degėsys, Liutauras. *Žolynas / Žvėrynas*. Vilnius: Kronta, 2007.
- Geda, Sigitas. *Strazdelio dainos*. Vilnius: Kronta, 2005.
- Giedrius, Antanas. *Tautos pasakos*. Vilnius: Algarvė, 2006.
- Skučaitė, Ramutė. *Laiškas sekmadieniui*. Vilnius: Vaga, 1998.
- Skučaitė, Ramutė. *Aš – eilėraščių knyga*. Vilnius: Nieko rimto, 2009.
- Skučaitė, Ramutė. *Žvangučiai*. Vilnius: Alma littera, 2013.
- Vaičiūnaitė, Judita. *Aitvaras*. Vilnius: Alma littera, 2005.
- Vainilaitis, Martynas. *Vario varteliai*. Vilnius: Kronta, 2006.
- Vėlius, Norbertas. *Tikras karalius, kuris bijo mašinų ir elektros*. Vilnius: Lietuvos rašytojų sąjungos leidykla, 1999.
- Tamulaitis, Vytautas. *Naktis ant Nemuno*. Vilnius: Gimtasis žodis, 2005. [ištraukos kalba pritaikyta jaunesniajam mokykliniam amžiui]

